

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudce zpravodaje Josefa Baxy a soudce Michala Bartoně o ústavní stížnosti stěžovatele **T. J.**, t. č. ve Vazební věznici a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno, zastoupeného Mgr. Bc. Martinem Kotrbáčkem, advokátem, sídlem Kobližná 47/19, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. května 2026 č. j. 3 To 180/2026-101 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 16. dubna 2026 č. j. 70 Nt 1920/2026-63, za účasti **Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. května 2026 č. j. 3 To 180/2026-101 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. května 2026 č. j. 3 To 180/2026-101 se ruší.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Napadeným usnesením Městský soud v Brně („městský soud“) dne **16. 4. 2026** rozhodl o ponechání stěžovatele i nadále ve vazbě z důvodů podle § 67 písm. a), písm. c) trestního řádu a současně podle § 71a trestního řádu zamítl žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu. Zároveň rozhodl, že písemný slib obviněného se jako náhrada za vazbu nepřijímá a vazba se nenahrazuje dohledem probačního úředníka, že se nad stěžovatelem nestanoví výkon elektronické kontroly a nepřijímá se nabídka peněžitě záruky.

2. Ze spisu městského soudu vedeného pod sp. zn. 70 Nt 1920/2026 vyplývá, že stěžovatel proti napadenému usnesení městského soudu podal stížnost, jejíž odůvodnění zaslal dne **27. 4. 2026**. Stížnost stěžovatele byla zaslána Vrchnímu státnímu zastupitelství v Olomouci („vrchní státní zastupitelství“) k vyjádření dne **5. 5. 2026**. Dne **14. 5. 2026** bylo krajskému soudu do datové schránky doručeno vyjádření vrchního státního zastupitelství ke stížnosti stěžovatele (č. l. 84–87). V osmi stránkovém vyjádření se vrchní státní zastupitelství vyjádřilo ke stížnostním námitkám stěžovatele ohledně vazebních důvodů a institutů nahrazujících vazbu, odepření nahlížení do spisu, absence vyšetřovacího spisu při rozhodování městského soudu a rezignace soudu na nezávislý soudní přezkum.

3. Krajský soud v Brně („krajský soud“) o stížnosti stěžovatele rozhodl na neveřejném zasedání dne **27. 5. 2026**. Napadeným usnesením krajský soud napadené usnesení městského soudu zrušil a rozhodl, že stěžovatel se ponechává ve vazbě, neboť i nadále trvají důvody

vazby podle § 67 písm. a), c) trestního řádu. Konstatoval, že městský soud pochybil, když souběžně rozhodl o návrhu státního zástupce o ponechání stěžovatele ve vazbě a o žádosti stěžovatele o propuštění z vazby (navíc jediným výrokem) a že rozhodl o institutech nahrazujících vazbu. Žádost o propuštění z vazby lze totiž opakovat až po uplynutí 30 dnů od právní moci posledního rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žádost obviněného o propuštění z vazby. Zároveň však shledal, že návrh státního zástupce na ponechání stěžovatele i nadále ve vazbě je zcela důvodný a že stížnostní námitky stěžovatele jsou nedůvodné.

II.

Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel v ústavní stížnosti a jejím doplnění namítá, že vrchní státní zastupitelství podalo k jeho stížnosti obsáhlé vyjádření, které mu nebylo doručeno a ke kterému se nemohl vyjádřit. Krajský soud v napadeném usnesení neuvádí, že by z tohoto vyjádření vycházel, argumentaci však obsahově převzal. Shodně dovozuje, že se obhajoba domáháním přístupu ke spisu u soudu snažila obejít omezení nahlížení podle § 65 odst. 2 trestního řádu, a že soud měl při rozhodování k dispozici vyšetřovací spis. Krajský soud rozhodl podle nezprístupněného podání protistrany, aniž to v napadeném usnesení přiznal. Jde o vadu kontradiktornosti.

5. Obhajoba se před rozhodnutím soudu navíc nemohla seznámit s tím, oč se návrh na ponechání ve vazbě opírá. Je třeba rozlišovat omezení nahlížení do spisu podle § 65 odst. 2 trestního řádu v přípravném řízení u policejního orgánu a omezení nahlížení do spisu, pokud slouží jako podklad soudního rozhodnutí o osobní svobodě. Městský soud dále nedostal své přezkumné roli, při rozhodování neměl k dispozici vyšetřovací spis, neprovedl důkazy, které měly dokládat důvodnost podezření a o důvodnosti trvání vazebních důvodů rozhodoval toliko na základě návrhu vrchního státního zastupitelství. K tomu stěžovatel poukazuje na tvrzené nesrovnalosti v důkazech. Krajský soud pak mechanicky převzal závěry městského soudu a vrchního státního zastupitelství. Nedošlo k individualizovanému přezkumu vazby a délka řízení o stížnosti byla nepřiměřená. Stěžovatel nesouhlasí se zesílením důvodů vazby kvůli rozšíření trestního stíhání a má za to, že trestní soudy nevysvětlily, proč je vazba nadále nutná. Rozporuje jednotlivé skutečnosti, které mají odůvodňovat existenci vazebních důvodů podle § 67 písm. a), c) trestního řádu a má za to, že vazební důvody dány nejsou.

6. Trestní soudy se dostatečně nevypořádaly ani s opatřeními nahrazujícími vazbu. Stěžovatel poukazuje na náleze ze dne 3. 7. 2026 sp. zn. I. ÚS 1311/26, kterým Ústavní soud zrušil usnesení krajského soudu ze dne 16. 4. 2026 č. j. 3 To 128/2026-28, na něž napadená usnesení odkazují. O žádosti stěžovatele o propuštění ani o peněžitě záruce tak dosud nebylo rozhodnuto. Napadené usnesení městského soudu je nadto vadné samostatně, protože o ponechání ve vazbě i o žádosti o propuštění z vazby a alternativách rozhodlo jediným výrokem, čímž narušilo ukotvení propadné vazební lhůty.

7. Stěžovatel rovněž žádá o přednostní projednání ústavní stížnosti a navrhuje, aby Ústavní soud spojil ústavní stížnost s ústavní stížností vedenou pod sp. zn. I. ÚS 1311/26 ke společnému řízení. Považuje-li to Ústavní soud za vhodné, pak i s ústavními stížnostmi vedenými pod sp. zn. I. ÚS 374/26, sp. zn. IV. ÚS 935/26 a sp. zn. I. ÚS 1432/26.

III.

Vyjádření účastníků a vedlejšího účastníka řízení a replika stěžovatele

8. Soudce zpravodaj si pro účely řízení o ústavní stížnosti vyžádal vyjádření Městského soudu v Brně, Krajského soudu v Brně a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci.

9. Městský soud odkázal na obsah odůvodnění napadeného usnesení s tím, že ústavní stížnost považuje za zjevně neopodstatněnou. K námitce stěžovatele, že rozhodoval, aniž by měl k dispozici vyšetřovací spis, konstatoval, že jde o zcela vědomou lež.

10. Krajský soud odkázal na odůvodnění napadeného usnesení a rovněž se vyjádřil ke konkrétním námitkám stěžovatele ohledně rozhodování městského soudu bez vyšetřovacího spisu, seznámení se s podklady k rozhodnutí, přezkumné role trestních soudů, vazebních důvodů, opatření nahrazujících vazbu, nepřiměřené délky řízení o stížnosti a neprovedení důkazů, přičemž částečně zopakoval argumentaci uvedenou v napadeném usnesení. K námitce stěžovatele ohledně nepřeposlání vyjádření vrchního státního zastupitelství uvedl, že toto vyjádření bylo krajskému soudu doručeno dne 14. 5. 2026 prostřednictvím datové schránky a senátu rozhodujícímu ve věci nebylo omylem předloženo, proto jej ani nepoužil při svém rozhodování. K námitce stěžovatele, že převzal obsahově argumentaci státního zástupce uvedenou ve vyjádření, a to tím, že dovodil, že domáháním se spisu se snaží obhajoba obejít § 65 odst. 2 trestního řádu, krajský soud odkázal na bod 13 odůvodnění napadeného usnesení. Tam, aniž by v celém odůvodnění napadeného usnesení zmiňoval, že by takové vyjádření státního zástupce měl k dispozici, reaguje na stížnostní argumentaci stěžovatele k § 65 odst. 2 trestního řádu a rozvádí, z čeho jeho závěry plynou.

11. Vrchní státní zastupitelství uvedlo, že stěžovatel ústavní stížnost nesprávně směřuje proti napadenému usnesení městského soudu, které bylo pravomocně zrušeno usnesením krajského soudu. Dále uvedlo, že většina argumentů stěžovatele se nezakládá na pravdě. Konkrétně rozporovalo tvrzení stěžovatele, že soudy nerozhodovaly na podkladě vyšetřovacího spisu, ale toliko na podkladě návrhu státní zástupkyně. Poukázalo rovněž na to, že obhajoba stěžovatele měla možnost opakovaně nahlížet do spisu a že využila až termínu dne 17. 4. 2026. Vyjádřilo nesouhlas s námitkami stěžovatele ohledně nepřiměřené délky řízení o stížnosti, zesílených důvodů vazby a opatření nahrazujících vazbu.

12. Vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovateli na vědomí a k případné replice. Stěžovatel v replice uvedl, že rovnost zbraní neporušuje teprve okamžik, kdy soud podání vyjádření využije, nýbrž již to, že se s ním obhajoba nemohla seznámit a vyjádřit se k němu, a to i tehdy, neobsahuje-li podání nic, čím by chtělo soud ovlivnit. Případné následky vlastního administrativního selhání nadto nemůže soud přenášet na obviněného. Tvrzení, že krajský soud vyjádření vrchního státního zastupitelství nepoužil, je přitom těžko uvěřitelné. Nezaslané vyjádření obsahuje na osmi stranách podrobnou argumentaci ke všem stížnostním námitkám, jež v nemalé míře odpovídá důvodům, pro které krajský soud stížnosti nevyhověl. Jde o stejnou situaci, pro niž byl vydán nálezný sp. zn. I. ÚS 1311/26. Je-li obsahová souvislost takto patrná, míru skutečného vlivu není třeba zkoumat. Stěžovatel se rovněž vyjádřil k rozhodování městského soudu bez spisového materiálu, k opatřením nahrazujícím vazbu, k nahlížení do spisu a vazebním důvodům a jejich zesílení. Podle stěžovatele, neobstojí ani námitka, že stížnost nemůže směřovat proti napadenému usnesení městského soudu, jehož účinnost by se obnovila po zrušení usnesení krajského soudu. Stěžovatel setrvává na návrhu na zrušení obou napadených usnesení.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je v části mířící proti rozhodnutí krajského soudu přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

14. Důvody ke spojení věci s jinými ústavní stížnostmi stěžovatele Ústavní soud neshledal, neboť by to s ohledem na povahu nyní řešené materie a procesní stav jednotlivých řízení nebylo v zájmu hospodárnosti (§ 112 odst. 1 občanského soudního řádu ve spojení s § 63 zákona o Ústavním soudu).

15. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Není součástí soustavy soudů, není jim instančně nadřízen a do jejich rozhodovací činnosti zasahuje až tehdy, dojde-li k porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody.

17. Součástí ústavně zaručeného práva na soudní ochranu je i zásada kontradiktornosti řízení, podle níž musí být účastníci zásadně seznámeni s každým stanoviskem, jehož účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit. Daný aspekt práva na soudní ochranu se uplatní i ve vazebních věcech v přípravném řízení, byť lze připustit, že související záruky mohou být v tomto typu řízení proporčně nižší (nález ze dne 3. 7. 2026 sp. zn. I. ÚS 1311/26, bod 18 či nález ze dne 28. 2. 2024 sp. zn. I. ÚS 306/24, bod 22). Informace mající zásadní význam pro posouzení zákonnosti vazby určité osoby musí být poskytnuty jejímu obhájci způsobem přizpůsobeným dané situaci; obhajoba musí být uvědoměna o stanoviscích podaných státním zástupcem a musí mít reálnou možnost se k nim vyjádřit [nález ze dne 10. 9. 2025 sp. zn. II. ÚS 2145/25, bod 14 ve spojení s rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“) ve věci *Vecelk proti České republice* ze dne 21. 2. 2013 č. 3252/09]. Jde zároveň o důvěru subjektů ve fungování soudního systému. Tato důvěra se zakládá, mimo jiné, na jistotě dotyčného, že měl možnost vyjádřit se ke všem písemnostem ve spise (rozsudek ESLP ve věci *Ziegler proti Švýcarsku* ze dne 21. 2. 2002 č. 33499/96, § 38 či rozsudek ESLP ve věci *Vokoun proti České republice* ze dne 3. 7. 2008 č. 20728/05, § 25).

18. V rozsudku ve věci *Janáček proti České republice* ze dne 2. 2. 2023 č. 9634/17, ESLP konstatoval, že pokud vyjádření neodkazovala pouze na předchozí rozhodnutí vydaná v dané věci, ale šla nad rámec odůvodnění těchto rozhodnutí, měl stěžovatel legitimní zájem se k nim vyjádřit (nález ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 1309/24, bod 21).

19. ESLP ve své judikatuře opakovaně uvedl, že rozsah, v jakém stěžovateli neposkytnutá vyjádření ovlivnila posouzení věci soudem, není z pohledu práva stěžovatele na spravedlivý proces rozhodující (např. rozsudky ESLP ve věci *Černý a ostatní proti České republice* ze dne

18. 12. 2025 č. 37514/20, § 99; ve věci *Janáček proti České republice*, § 54 či ve věci *Kuopila proti Finsku* ze dne 27. 4. 2000 č. 27752/95, § 35).

20. Skutečnost, že záruky související se zásadou kontradiktornosti mohou být v řízení o vazbě proporcčně nižší, neznamená, že by se výše uvedené úvahy neměly promítnout i ve vztahu k vazebnímu řízení. Ústavní soud již uznal, že o ústavně relevantní porušení práva na soudní ochranu ve vazebním řízení jde i v situaci, kdy nelze s jistotou říci, zda vůbec a do jaké míry vyjádření státního zastupitelství, se kterým nebyl obviněný seznámen, soudy skutečně ovlivnilo (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1311/26, bod 19).

21. V posuzované věci stěžovatel podal stížnost proti napadenému usnesení městského soudu. Vrchní státní zastupitelství ke stížnosti stěžovatele zaslalo vyjádření, které bylo krajskému soudu doručeno do datové schránky dne 14. 5. 2025. Krajský soud přitom o stížnosti stěžovatele rozhodoval v neveřejném zasedání dne 27. 5. 2026, tedy téměř o dva týdny později. V mezidobí vyjádření vrchního státního zastupitelství nebylo zasláno stěžovateli k případné replice. To ostatně krajský soud uznal, nicméně zároveň uvedl, že rozhodující senát vyjádření nepoužil, neboť mu omylem nebylo předloženo.

22. Ústavní soud v tomto ohledu připomíná, že z ústavněprávního požadavku efektivní a účinné soudní ochrany vyplývá, že nedostatky v organizaci a činnosti soudní moci (ke kterým při množství projednávaných věcí občas logicky dochází) nemohou jít k tíži těch, kteří se na soud obracejí jako na ochránce svých práv. Nejen evidentní „administrativní omyly“ ze strany soudu mohou ve svém důsledku znamenat porušení práva zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny (např. nález ze dne 10. 3. 2021 sp. zn. I. ÚS 3174/20, bod 15 a nález ze dne 30. 7. 2025 sp. zn. III. ÚS 2115/24, bod 15).

23. Napadené usnesení krajského soudu vyjádření vrchního státního zastupitelství výslovně nezmiňuje. Osmistránkové vyjádření vrchního státního zastupitelství však obsahovalo relevantní právní a skutkovou argumentaci v neprospěch stěžovatele. Stížnostní námitky stěžovatele krajský soud shledal zcela nedůvodnými, částečně ze stejných důvodů, na které poukazovalo vrchní státní zastupitelství ve vyjádření [nahlížení do spisu, rozhodování městského soudu na základě vyšetřovacího spisu (existence kopií vyšetřovacího spisu), doložení zdroje legálních příjmů]. Pokud vyjádření vrchního státního zastupitelství obsahovalo relevantní argumentaci ke stěžovatelovým stížnostním námitkám a směřovalo k ovlivnění soudního rozhodnutí ve vazebním řízení v neprospěch stěžovatele, stěžovatel měl legitimní zájem, aby se mohl s jeho obsahem seznámit a dle potřeby na ně i reagovat. Pokud krajský soud stěžovatele s vyjádřením vrchního státního zastupitelství neseznámil, porušil zásadu kontradiktornosti řízení, jako součást práva stěžovatele na soudní ochranu.

24. Za této situace není třeba řešit další stěžovatelovy námitky, které mohou být zváženy v dalším řízení před obecnými soudy (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1311/26, bod 21). Pokud totiž Ústavní soud ústavní stížnosti vyhoví a zruší napadené rozhodnutí pro procesní vadu, otevírá se tím před obecným soudem prostor, aby posoudil meritorní námitky při dalším rozhodování (nález ze dne 12. 11. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1491/25, bod 30). Ochrana základních práv a svobod je i úkolem obecných soudů (čl. 4 Ústavy) a je na krajském soudu, aby stěžovateli poskytl efektivní soudní ochranu jeho základních práv.

**V.
Závěr**

25. Ústavní soud z uvedených důvodů shledal, že napadeným usnesením krajského soudu bylo porušeno stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny, ústavní stížnosti proto v této části vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodnutí krajského soudu zrušil.

26. Zrušením rozhodnutí krajského soudu se stěžovateli otevírají procesní prostředky ochrany proti rozhodnutí městského soudu v podobě stížnostního řízení (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). V této části tak Ústavní soud ústavní stížnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu pro nepřipustnost odmítl. O žádosti na přednostní projednání Ústavní soud samostatně nerozhodoval, vyhověl jí však fakticky.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 4. srpna 2026

Zdeněk Kühn
předseda senátu